

Geliş: 16.08.2025
Kabul: 27.08.2026

Sanal Flörtten Fiziksel Ortama Taşınan Çoklu Cinsel İstismar: Bir Olgu Multiple Sexual Abuse Moving From Virtual Dating To Physical Environment: A Case Report

 Yunus Dursun¹

¹ Kocaeli Üniversitesi Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye

Öz

Çocuk istismarının bir formu olan çevrim içi cinsel istismar teknolojik ürünlerin yaşamımıza girmesiyle tehlikeli bir boyut almıştır. Sanal ortamda gerçekleşen bu istismar sadece sanal ortamda kalmayıp fiziksel ortama da taşınabilmektedir.

Bu olguda öncelikle, çevrim içi çocuk cinsel istismarı tanımı, çevrimiçi çocuk cinsel istismara maruz kalan çocukların özellikleri açıklanarak çevrim içi ortamda güven kazanılıp ikna edilerek fiziksel ortama taşınan çoklu cinsel istismar mağduru 16 yaşındaki kız çocuk olgusu özelinde bireysel ve ailesel risk faktörlerinin tartışılması amaçlanmıştır.

Adli birimler tarafından Çocuk Koruma, Uygulama ve araştırma merkezine adli-psikiyatrik rapor amacıyla yönlendirilen olgu için yapılan değerlendirmede ergenlik dönemi, zihinsel kapasite kısıtlılığı, dürtüsel davranış, ekran bağımlılığı, alkol ve madde kullanımı, anne baba arasında çatışma, babanın evi terk etmesi, anne ve babanın çocuğa uygun tutum ve davranışlarda bulunmayıp yeterli denetim sağlayamaması, ekonomik yoksunluk gibi faktörler, olgunun cinsel istismara maruz kalmasına yol açan en temel riskler olarak tespit edilmiştir.

Anahtar kelimeler: Cinsel istismar, Ergenlik dönemi, Sanal ortam, Çocuk koruma, Tedbir kararları

Abstract

Online sexual abuse, a form of child abuse, has taken on a dangerous dimension with the introduction of technological products into our lives. This sexual abuse that takes place in the virtual platform does not only remain in the virtual platform but can also be transferred to the physical environment. In this case, the definition of online child sexual abuse, its characteristics of online child sexual abuse victims have been investigated within the scope of the literature. In addition, it is aimed to discuss the individual and familial risk characteristics of children who are victims of multiple sexual abuse transferred from the online environment to the physical environment on the basis of the case. Adolescence, lack of mental capacity, impulsive behavior, screen addiction, alcohol and substance abuse, conflict between parents, father's leaving home, parents' inability to provide adequate supervision by not providing appropriate attitudes and behaviors to the child, and economic deprivation were identified as the main risks for the case to become a victim of sexual abuse.

Keywords: Sexual abuse, Adolescence, Virtual environment, Child protection, Injunctions

Nasıl Atıf Yapmalı: Dursun Y. Sanal Flörtten Fiziksel Ortama Taşınan Çoklu Cinsel İstismar: Bir Olgusu. Adli Tıp Dergisi 2026;40(2):(287-298)
<https://doi.org/10.61970/adlitip.1765941>.

Sorumlu Yazar: Yunus Dursun, Dr. Şu., Kocaeli Üniversitesi Çocuk Koruma, Uygulama ve Araştırma Merkezi, Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı, Kocaeli, Türkiye
E-posta: yunusuzman@hotmail.com

GİRİŞ

Modern dünyada teknolojik ürünler ve internet kullanımı uzun zamandır yaşamımızın vazgeçilmez bir parçası olarak yerini almıştır. Dijital alandaki hızlı değişim ve gelişmeler yaşam tarzımızı doğrudan etkilemekte ve eski alışkanlıklarımızı ise değişime zorlamaktadır. Kişisel motivasyon ve tercihler dışında zorunlu olarak etkileşimde bulunduğumuz kurumlar tarafından da yoğun bir biçimde kullanılan teknolojik ürün ve sistemlerin bireyleri bu ürünleri kullanmaya zorunlu hale getirmesindeki etkisi de önemli bir husustur.

Artık yaşamımızın her anında ve pek çok alanda kullanılan teknolojik araçlar ve internet gün geçtikçe daha fazla alanda kullanılır hale gelmektedir. TÜİK (2013) verilerine göre 2011 yılında Türkiye genelinde hanelerin % 42,9'u evden internete erişim imkânına sahip iken 2012 yılında bu oran % 48,7, 2013 yılında ise 48,9 olmuştur. 2022 yılına gelindiğinde ise neredeyse % 100'lük bir artışla hanelerin % 94,1'i evden İnternete erişim imkânına ulaşmıştır (1).

Günümüz bilgi çağında teknolojik alandaki gelişmeler insan hayatında pek çok alanda kolaylıklar sağlayıp yoğun çaba ve zaman gerektiren çoğu duruma ve konuya hızlı çözümler sunmakta ancak sunduğu bu imkânların ve kolaylıkların yanında bazı riskli durumlar ve yeni sorunların ortaya çıkmasına, bazı eski riskli durumlar ve sorunların ise boyut değiştirerek farklı biçimlerde karşımıza çıkmasına neden olmaktadır.

Bu sorunlardan bazıları; İnternet dolandırıcılığı, kötü amaçlı yazılımlar, sosyal medya ve diğer hesapların ele geçirilerek kötü amaçlı kullanımı, sanal zorbalık ve çevirim içi istismar, kişilerin özel hayatının ihlali yoluyla kişilerin mağdur edilmesi gibi sorunlardır (2).

Çalışmada sosyal medya uygulaması üzerinden arkadaş edinen, burada cinsel içerikli konuşmalar yapan

ve sonrasında dışarıda fiziki ortamda gerçekleşen ilk buluşmada cinsel istismara uğrayan ve yine istismarcının arkadaşları tarafından bu durumun ailesi ve başkalarıyla da paylaşılacağı tehdidiyle istismarcının arkadaşları tarafından da istismara maruz bırakılan, adli makamlar tarafından adli-psikiyatrik rapor düzenlenmesi için Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezine yönlendirilen 16 yaşındaki ergenin sanal ortamda başlayıp fiziksel ortamda da cinsel istismara maruz bırakılmasına neden olan süreç detaylandırılarak bireysel ve ailesel risk özellikleri kapsamında tartışılması ele alınmıştır.

Çevirim içi Ortamlarda Çocuk İstismarı ve İlişkili kavramlar

Teknolojik araçların ve internetin yaygınlaşması ile cinsel istismar bu ortamlarda da kendine yer edinmiştir. Bu araçlar ve internet aracılığıyla yapılan istismarın tanımı ile ilgili tek bir kavram olmayıp çeşitli kavramlar ortaya konulmuştur. Literatürde daha sık kullanılan kavramlar aşağıda açıklanmıştır.

Dijital istismar: Dijital istismar, dijital ortamda pek çok uygulama kullanılarak siber ortamda meydana gelen her türlü taciz ile zorbalığı içeren davranışlar olarak tanımlanmaktadır. Dijital istismar, başkalarına dair olumsuz, kötü niyetli ya da tehdit içeren mesajlar göndermekten veya yayınlamaktan, kişiye ait özel bilgileri onların onayı olmadan ifşa etmeye kadar geniş bir spektrumda oluşabilmektedir (6).

Grooming, Cyber Grooming: Grooming kavramı ile ilgili Türkçe alan yazında çok fazla çalışma bulunmamakta olup var olan çalışmalarda grooming kavramı “tımarlama”, “tımar” ya da “mağduru istismara hazırlama” olarak kullanılmaktadır (7). Grooming, dijital ortamda bir erişkinin bu ortamda tanıştığı çocukların güven duymasını sağlayarak onu/onları sanal ya da gerçek dünyada istismar etmesidir (8,9).

Siber kışkırtma, teşvik ve çevrimiçi tımarlama:

Siber kışkırtma (cyberenticement), teşvik (solicitation) ve çevrimiçi tımarlama (online grooming) terimleri, yetişkinlerin küçükleri cinsel olarak istismar etmek veya sömürmek amacıyla teknolojik iletişim aletleri kullanımı yoluyla yaptığı iletişimlerini tanımlamak için birbirinin yerlerine kullanılmaktadır (10).

Çevirim İçi Cinsel İstismar Mağdurlarının Özellikleri

Cinsel istismar faillerinin çoğunluğunun erkek, mağdurların çoğunluğunun ise kız çocuk olduğu bildirilmektedir. Ancak erkeklerin mağduriyetinin kız çocuklardan daha yüksek olduğu tespit edilen durumlarda mevcuttur (11). TÜİK verilerine göre; 2021 yılında güvenlik birimlerine mağdur olarak başvuran çocuk sayısının 207 bin 999 olduğu, bu çocukların %89,4'ünün suç mağduru olduğu, %10,6'sının takibi gereken olay mağduru çocuklar olduğu, suç mağduru olarak gelen veya getirilen 186 bin 14 çocuktan %13,1'i cinsel suç mağduru, cinsel istismar mağduru 24432 çocuktan 3109'unun erkek, 21323 kız çocuk olduğu belirtilmiştir (1).

Çevirim içi ortamda ise daha fazla riskle karşılaşan çocukların internetle küçük yaşta tanıştıkları, kendilerine ait akıllı cihazın olduğu ve bu cihazlarla çok fazla vakit geçirdikleri bilinmektedir (12). Cinsiyet, yaş ve statü farkı gözetmeksizin her birey istismar mağduru olabilmektedir, ancak bazı kişiler istismar açısından daha riskli durumdadır. Çocuklardan özellikle dikkat ve iletişim konularında sorun yaşayan, sınırlı zihinsel kapasiteye sahip, fiziksel açıdan zayıf, kırılgan ya da saldırgan çocukların istismara uğramaya daha eğilimli oldukları, ayrıca bu çocukların bireysel özelliklerinin yanı sıra ailesel bir takım özellikler ve risklerin de istismara uğramalarında önemli etken olduğu belirtilmektedir. Yoksulluk, göç öyküsü, kenar mahallelerde yaşama, aile içi anlaşmazlık varlığı, parçalanmış aileye sahip olma, düşük sosyo-ekonomik

düzey, şiddet tek ebeveynli ailede yetişme gibi durumlar da çocukların istismar mağduru olmasında ailesel riskler arasında sayılmaktadır (13-16).

Mağdur özellikleri ile birlikte çevirim içi istismarın hangi sistemler üzerinden yapıldığı da önemli bir husustur. Çevrimiçi cinsel istismarın en çok Whatsapp olmak üzere, Facebook, Instagram, Twitter ve Snapchat uygulamaları üzerinden yapıldığı, 2016 yılından 2020 yılına kadar olan süreçte çevrimiçi şiddete en fazla aracılık eden uygulamanın Whatsapp olduğu, 2018 yılından itibaren ise daha çok Instagram uygulaması üzerinden çevirim içi cinsel istismarın gerçekleştiği görülmüştür (17).

OLGU

A, 16 yaşında, kız çocuk, ortaöğretim 11. sınıf öğrencisi olup herhangi bir fiziksel engeli bulunmamakta ve hafif derecede zihinsel geriliği bulunmaktadır. A. şehir merkezinde annesi, ablası ve erkek kardeşi ile birlikte yaşamaktadır. Baba D. 51 yaşında, ilkokul mezunu olup 3 kez kalbine stent takılması ve bağırsak sorunları nedeniyle bir yıldır çalışmamaktadır. Anne E. 41 yaşında, ilkokul mezunu, ülseratif kolit hastası olup çalışmamaktadır. Görücü usulüyle evlenen anne-babanın evliliğinden 16 yaşında istismar mağduru olan A., 21 yaşında ön lisans mezunu olan ablası F. ve 10 yaşında, ortaöğretim 5. sınıf öğrencisi olan erkek kardeşi G. dünyaya gelmiştir. Babanın istifa etmesi sonrası yaşanan ekonomik sorunlar nedeniyle anne ve babanın sık tartışması ve babanın evlilik dışı ilişkileri nedeniyle baba üç yıl önce evi terk etmiştir. Ekonomik sorunlar yaşayan anne ve çocuklara Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğü tarafından SED (sosyo-ekonomik destek) bağlanmıştır. Cinsel istismar mağduru olduğu gerekçesi ile ebeveynleri tarafından adli makamlara şikayette bulunulan A. yürütülen soruşturma kapsamında adli makamlar tarafından çocuğun mağduru olduğu olay kapsamında değerlendirilerek adli-psikiyatrik

rapor düzenlenmesi amacıyla Çocuk Koruma Uygulama ve Araştırma Merkezine yönlendirilmiştir. Ön görüşme ve detaylı görüşme kapsamında A., annesi, babası ve ablası ile iki görüşme gerçekleştirilmiştir.

Yaklaşık iki sene önce daha önce karşılaşmadığı ve okulda arkadaşları arasında konuşulurken bahsi geçen 19 yaşındaki B. sosyal medya uygulamasından A.'ya arkadaşlık isteği göndermiş, A. bu isteği kabul ederek yaklaşık 6 ay süre ile her gün olacak şekilde B. ile mesajlaşmış, zamanla duygusal olarak B.'ye yakınlaşmış, zamanla 'ye güven duymuş, B. ile sosyal medya üzerinden zaman zaman cinsel içerikli konuşmuş ve B. ile görüştüğünü kimseyle paylaşmamıştır.

A., B. ile dışarıda buluşmayı planlamış, A. o gün okul olduğu için evden her gün olduğu gibi çıkarak sabah sekiz'de B. ile buluşmuş, evlerine birkaç kilometre uzaklıkta olan bir parka yürüyerek gitmiş, buraya giderken B. marketten alkol ve sigara almış, daha önce sigara kullanan ancak hiç alkol almayan A. parkta B.'nin önerisi ile yarım bardak kadar şarap içmiş, şarabı içtikten sonra midesi bulanmış, başı dönmüş, bu nedenle içmeye devam etmeyerek sigara kullandığı için de B.'den sigara istemiş, B.'nin kendisine verdiği sigaranın öncekilerden farklı bir tadının olduğunu fark etmiş, B.'ye sorduğunda normal sigara diye cevap almış, alkol ve sigaradan sonra kendisini tuhaf hissetmiş, aradan belli bir süre geçtikten sonra parkın köşesinde bulunan yıkık bir binanın içerisine geçmişler, burada tüm karşı koymalarına rağmen B., A.'nın zorla elbiselerini çıkararak anal yolla zorla ilişkiye girmiş.

A. bu olay sonrasında kendisini daha bitki, halsiz ve kendinde olmadığını hissetmiş, okuldan saat 5'te çıktığı için kendisine gelene kadar B. ile bu metruk binada kalmış, sonrasında eve gitmiş ve ailesine bu olay ile ilgili herhangi bir şey söylemiş, annesi de herhangi bir şeyden şüphelenmemiş, aradan belli bir süre geçtikten sonra B.

kendisini tekrar dışarı çağırmış ancak kendisine zarar verdiği için bu teklifini kabul etmemiş, sonrasında B. kendisini bu olayı ailesine ve etrafa yaymakla tehdit etmiş, bu nedenle ailesinin ve çevresinin haberdar olmasından korktuğu için tekrar onunla buluşmaya giderek kimsenin olmadığı ıssız bir parka gitmiş, bu buluşmada B.'nin yanında 3 kişi daha varmış, burada B.'nin arkadaşları A.'yı yere yatırarak ağzını tutmuş, sonrasında B. kendisine zorla tecavüz etmiş, arkadaşları da bunu yapmak istemiş ancak B. bu duruma müsaade etmemiş, bu olay sonrasında da belirli bir süre dışarıda vakit geçirip, kendine geldikten sonra eve gitmiş, yaşadığı bu olay hakkında da ailesinden ya da çevresinden herhangi birisine bilgi vermemiştir.

Bu olaydan sonra A. artık B. ile görüşmemiş, B.' de A.'yı uzun süre rahatsız etmemiş ancak 3-4 ay sonra B.'nin kuzeni olduğunu öğrendiği C.'nin A.'ya sosyal medyadan mesaj atarak kendisi ile buluşmasını istemiş, A. buna karşı çıkmış, sonrasında C. A.'ya bazı fotoğraflar yollamış, gönderdiği fotoğraflar A.'nın babasına ve kardeşine ait olan fotoğraflarmış, C.'nin onların yakınlarına giderek babası ve kardeşinden habersiz fotoğraflarını çekip A.'yatarak kendisi ile buluşmaması durumunda babasına B. ile daha önce arasında yaşananları anlatmakla ve A.'nın kardeşine de zarar vermekle tehdit etmiş, A.'da korktuğu için C. ile de buluşmuş ve bir futbol sahasının yakınında olan kulübeye girmiş, orada C. zorla kendisine bir kez anal, bir kez de genital bölgeden olmak üzere iki kez istismarda bulunmuş, istismar sonrasında kanaması olan A. kendisine yapılan bu istismarların güç kullanılarak yapıldığı için çok yıpranmış, uzun süre kendisine gelememiş, kendisine geldikten sonra eve gitmiş, ancak bu olayı yine kimseye anlatamamıştır.

A. yaşadığı bu olaylarından çok etkilenmiş, çaresiz kalmış, kimseye anlatamamış. Benzer olaylara maruz kalanlarla ilgili internetten araştırma yaparak sosyal medyada bir itiraf paylaşımlarının olduğu uygulamayı keşfetmiş, orayı takip etmeye başlamış, takibe başladığı

gün buradan K.isimli kişi kendisine arkadaşlık isteği göndermiş, onunla bir süre konuşmuş, bu kişinin de istismar mağduru olduğunu öğrenmiş, o gün uzun süre sohbet etmiş, onunla görüşmesi kendisini rahatlatmış ve K. ile ertesi gün dışarıda buluşmuş, buluştukları gün K. sosyal medyadan ikisinin olduğu fotoğrafı paylaşmış, fotoğrafı paylaştıktan kısa bir süre sonra C. yanlarına gelmiş, kendisi C. ile tartışmış ve bu tartışmanın şiddetlenmesi sonrasında C. A.'yı ayağından bıçaklamış, ambulans ile hastaneye kaldırılan A., bıçaklandıktan sonra babasını aramış, babası, annesi ve ablası hastaneye gelmiştir.

A. tedavi sonrasında eve geldiğinde bıçaklama olayını ailesine anlatmış, ancak ailesinin o gün staja gitmediğinden de haberi olduğu, çelişkili konuştuğu için olayın içerisinde başka şeylerden şüphelendiklerini, kendisine inanmadıklarını söylemiş, sonrasında aradan belirli bir zaman geçtikten sonra odada yalnız iken ablasının yanına gelerek işler daha kötüye gitmeden kendilerinden sakladığı bir şeyler varsa anlatmasını istemiş, anne ve babasına göre ablası ile iletişimi daha iyi olan A. anne ve babasına anlatmaması karşılığında başından geçenleri ablası F.'ye anlatmış. İlk başta ailesine anlatmayacağına söz veren ablası F. bu durumu ailesinden saklamasının daha kötü sonuçlar doğurabileceği,, bu nedenle yaşananları anne ve babasına anlatmaları gerektiği konusunda A.'yı ikna etmiş ve sonrasında ablası F.olayları önce annesine ve sonrasında babasına anlatmıştır.

Anne ve babası A.'nın yaşadığı olaylardan haberdar olduktan sonra savcılığa giderek şikâyetçi olmuş, telefondaki yazışmalarında incelenmesi için telefonu savcılığa bırakmış, telefon yazışmalarında istismara ilişkin konuşmaların olmasının tespit edilmesi ve Çocuk İzlem Merkezinde ifadesinin alınması ve adli muayene sonrasında elde edilen deliller sonrasında B.'nin tutuklanmış, C.'ye ilişkin telefon kayıtlarında ise bir şey bulunamadığı için tutuklanmadan yargılanmasına devam

edildiği öğrenilmiştir.

A.tüm bu yaşananlar nedeniyle kendisini çok çaresiz hissettiğini, ailesine anlatmayı aklından geçirdiğini ancak anne ve babasının kendi aralarında geçmişte yaşadıkları sorunlardan dolayı zaten zor dönemler geçirdiklerini, babasının iflas ettikten sonra psikolojisinin bozulduğunu, çalışmadığını, ailesinin ciddi ekonomik sorunlar yaşadığını, babası ve annesinin birlikte olduğu zamanlarda evde çok fazla tartışma yaşadıklarını, bu sorunlar neticesinde babasının evi terk ettiğini söylemiştir.

A., kendisinin de istismar sonrası süreçte yıprandığını, anne ve babasının da zaten kendisi ile ilgilenmediğini, bu nedenle kendisinin daha çok odasında telefon başında vakit geçirdiğini, babasının çok sinirli olduğunu, olayı öğrenmesi durumunda kendisine zarar vermesinden ve kendisini suçlamasından korktuğunu, ayrıca annesinin de ülseratif kolit hastalığı olduğunu ve daha çok sağlık sorunları ile ilgilendiğini, en ufak bir sorunda annesinin sağlık sorunlarının daha da arttığını, onun da bu olayları duyması durumunda ayrıca hastalığının daha da kötüleşeceğini, sadece ablası ile iletişiminin iyi olduğunu ancak ablasının da şehir dışında üniversite okuduğunu, bu nedenlerden dolayı başından geçenleri onlara anlatamadığını söylemiştir.

A istismar olaylarından sonra çok ciddi sorunlar yaşadığını, her şeye kolayca sinirlendiğini, basit şeylere bile aşırı tepki verdiğini, bu nedenle annesinin kendisini çocuk psikiyatri bölümüne getirdiğini, 1,5 yıldır psikiyatrik tedavi aldığını, ancak doktora da bu olaylar hakkında herhangi bir şey anlatamadığını,kontrol randevularına düzenli gitmediğini ve kendisine önerilen ilaçları da kullanmadığını,bu olayı kimseye anlatamadığı için de kendisini çok kötü hissettiğini ve kendisine zarar vermeye başladığını, bir keresinde basit bir nedenle annesi ile tartıştığını ve sonrasında çamaşır suyu içerek ölmeyi istediğini ve sonrasında hastaneye kaldırıldığını, başka

bir zaman da kendi bacaklarını permatik ile çizerek zarar verdiğini söylemiştir.

Yapılan görüşmede elde edilen bilgiler doğrultusunda adli-psikiyatrik rapor hazırlanarak adli birimlere gönderilmiştir. Çocuk ve ebeveynleri ile yapılan görüşmelerde gerek Çocuk İzlem Merkezindeki ifade sonrasında gerekse de bu zamana kadar devam eden adli süreçte çocuk hakkında herhangi bir koruyucu ve destekleyici tedbir kararı alınmadığı bilgisi edinilmiştir. Çocuğun yaşamış olduğu olayı sık sık hatırlaması, bu olayda kendisini sorumlu ve suçlu hissetmesi, kendine zarar vermesi, okula gitmek istememesi ve ebeveynlerinin çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine uygun tutum ve davranışlarda bulunmaması nedeniyle A.'nın koruyucu ve destekleyici tedbirlere ihtiyaç duyduğu anlaşılmıştır. Bu doğrultuda A.'nın çocuk psikiyatri polikliniğinde tedavisine başlandığı ancak kontrollerine düzenli olarak gitmediği ve önerilen ilaçları kullanmadığı için “sağlık tedbiri” alınması, uzun süredir devam etmediği okula devamlılığın sağlanması ve okula uyum sorunlarının ortadan kaldırılması amacıyla “eğitim tedbiri” alınması, anne ve babasına çocuğun yaş ve gelişim özelliklerine uygun tutum ve davranışlar geliştirmesi ve çocuğun döneme özgü sorunların üstesinden gelebilmesi amacıyla “danışmanlık tedbiri” alınması gerektiği yönde kanaate varılmıştır. İde edilen güncel bilgiler doğrultusunda yapılan değerlendirme neticesinde çocuk hakkında sosyal hizmet uzmanı tarafından kapsamlı bir durum değerlendirme raporu hazırlanarak Aile ve Sosyal Hizmetler İl Müdürlüğüne bildirimde bulunularak çocuğun bulunduğu koşullar altında değerlendirilmesinin yapılması ve çocuk hakkında gerekli tedbir kararların alınması talep edilmiştir.

TARTIŞMA

Yukarıda belirtilen cinsel istismar olgusunda 16 yaşında olan kız çocuğu internet ortamında tanıştığı yetişkin kişi tarafından önce internet ortamında cinsel içerikli

konusmalar gerçekleştirmiş sonrasında güven sağladıktan sonra dışarıda hem bu kişi hem de bu kişinin arkadaşı tarafından farklı zamanlarda cinsel istismara uğramış, olay adli makamlara iletilmiştir.

Çocuklara yönelik cinsel istismar teknolojik araçlar ve internetin hemen hemen çoğu insan tarafından kullanılması neticesinde artık bu ortamlara da taşınmıştır (18). Üstündağ (2022)'ın, 12-15 yaş arası 248 çocuk ile yapmış olduğu çalışmada tüm çocukların akıllı cep telefonlarının olduğu, cep telefonuna ek olarak 70 çocuğun da bilgisayar, tablet ve dizüstü bilgisayarının bulunduğu, çoğunluğunun 3-4 saat arası internette vakit geçirdiği ve tamamının çevirim içi oyun oynadıkları bulunmuştur. Yine aynı araştırmada çocukların tamamının akıllı cep telefonu kullandığı, herhangi bir sosyal medya uygulaması kullandıkları, kız öğrencilerin neredeyse tamamının Tiktok, Instagram ve WhatsApp uygulamalarını kullandığı, erkek öğrencilerin neredeyse tamamının Tiktok, YouTube ve WhatsApp uygulamalarını kullandığı ve Facebook uygulamasının ise çocuklar tarafından tercih edilmediği bulunmuştur (18). Gençler arasında ciddi oranda kullanımı artan sosyal medyanın çocuklar üzerinde pek çok riski bulunmaktadır. Kandırma, rıza dışı cinsel içerikli mesajlaşma, siber taciz ve intikam pornosu gibi çeşitli biçimlerde ortaya çıkabilen cinsel taciz olayı bu risklerden bazılarıdır. Bilimsel alanda yapılan çalışmalarda istatistiki veri ve olgu çalışmaları, dijital platformlarda cinsel taciz olaylarında önemli bir artış olduğunu göstermektedir (19). Ülkemizde 81 ilde 8-16 yaş aralığında 10.475 çocuğun katılımı ile yapılan çalışmada çocukların yarısına yakını sanal ortamda siber zorbalık, müstehcen içerikler, tehdit, taciz gibi, bir tehlike veya travma oluşturabilecek unsurlar olduğunu bildirmiş, çocuklardan çok daha az bir kısmı internette kendisini üzebilecek benzer bir durumla karşılaştığını ve bunlardan sadece %15'ine yakınının bu durumu ebeveynleriyle paylaştıklarını, belirtmiştir (2). Olgumuzda kendine ait telefonunun olduğu, onunla çok sık vakit

geçirdiği ve ailesinden habersiz instagram uygulaması açtığı ve onların uygulamayı görmemesi için sosyal medya uygulamasına şifre koyduğunu, bu uygulama üzerinden B ve C ile görüştüğünü söylemiştir.

Cinsel istismar için failin mağduru istismara hazırlayıcı birtakım süreçler olduğu belirtilmektedir. Çocukların cinsel istismarından önce genellikle bir çocuğu ve çocuğun hayatındaki önemli kişileri çocuğun cinsel istismarına hazırlamak için tasarlanmış bir tımar aşamasının olduğu genel olarak kabul edilmektedir (20). Bu süreçte fail, şefkatli bir rol üstlenebilir, çocukla arkadaş olabilir veya hatta güven ve otorite konumunu kullanarak çocuğu ve/veya çocuğun ailesini hazırlayabilir (21). Olgumuz ilk olarak sosyal medyada 6 ay arkadaşlık yaptığı kişiye duygusal yakınlık hissetmiş, güven duymuş, bu duygular sonrasında onunla fiziksel ortamda buluşma sağlamış ve sonrasında ise cinsel istismara uğramıştır.

Cinsel istismar faili ve mağdurlarının cinsiyet, yaş ve zihinsel kapasite özelliklerine göre de pek çok araştırma yapılmıştır. Avustralya’da 16-24 yaş aralığında 3.500 kişiden oluşan ulusal olarak temsili bir örneklem seçilerek yapılan çalışmada çevirim içi ortamda kızların erkeklere göre (%26,3’e karşı %7,6) daha yüksek oranla istismar kurbanı olarak seçildiği ve istismara uğradığı bulunmuştur (22). Kızların erkeklere göre daha fazla istismar mağduru olduğu ve zihinsel engelli kişilerin de istismar mağduru oldukları, ergenlik döneminde olanlarda istismar mağdurlarının daha fazla olduğu bulunmuştur (23-25). Bazı çalışmalarda zihinsel engeli olanların olmayanlara göre daha fazla istismar mağduru oldukları öne sürülmektedir. Sullivan ve Knutson, (2020) tarafından yapılan çalışmada engelli çocukların %31’inin istismar mağduru olduğunu buna karşı bu durumun, engelli olmayan çocuklarda %9 olduğunu; buna göre engelli çocukların, engelli olmayan akranlarına göre kötü muameleye uğrama olasılığının 3,4 kat daha fazla olduğunu bulmuşlardır (15).

Engelli olmanın pek çok zorlayıcı yanı bulunmaktadır. Sağlıklı bireylere göre daha savunmasız durumda olan engelli çocuklar istismar açısından da risk altında olup kişinin zihinsel engelli olması durumunda bu risk daha da artmaktadır. Zihinsel engelli çocukların normal zihinsel gelişime sahip bireye göre sınırlı iletişim becerilerine sahip olması, onların istismarı ve istismarcıyı ifşa etme konusunda zorlayabilmektedir. Ayrıca bu özellikleri nedeniyle istismarcıların kolay hedefi olan bu çocuklar sınırlı bilişsel ve entelektüel özellikleri, nedeniyle de istismarcının niyet ve davranışlarını algılamakta zorlanırlar (26). A.’da hafif derecede mental gerilik tespit edilmiş olup istismarcıların kendisine yönelik kötü niyetlerini algılamakta zorlandığı, onlara güvendiği ve onların bu davranışlarını engelleyebilecek yol ve yöntemlere başvuramadığı düşüncesini akla getirmektedir.

Engellilere yönelik istismar hem kişinin karşıdaki kişinin olumsuz niyetini anlamasını hemde ona karşı koymayı zorlaştırmakta ayrıca bu olaydan daha fazla ruhsal olarak etkilenmesine neden olabilmektedir. 3-18 yaş aralığında cinsel istismar mağduru olup ruhsal değerlendirilmeleri kapsamında yönlendirilen 106 çocuk ile yapılmış olan bir çalışmada, bu çocukların 14’ünün (%13,2) zeka geriliğinin bulunduğu, cinsel istismar mağduru çocuklarda zeka geriliği varlığı ve cinsel istismara ek olarak fiziksel güç kullanımı olmasının istismar sonrası psikopatoloji riskini artırdığı tespit edilmiştir (27). Zihinsel kapasite yetersizliği olan A.’da kendisine yönelik gerçekleştirilen tüm istismar sürecinde bunu engellemek için direndiğini ancak fiziksel güç zorlanmasına maruz kaldığını ve bu güce karşı koyamadığını, yaşadığı olay anının sürekli olarak aklına geldiğini ve aklından atamadığını, bu olayla ilgili sürekli kendisini suçladığını ve bu düşünceden kurtulmak için çok çabaladığını ancak çare bulamayınca intihar girişiminde bulunduğunu belirtmiştir.

Cinsel istismar, bireyin biyo-psiko-sosyal sağlığını

tehdit eden bir olaydır. 10-17 yaş aralığında olan 2.051 ergen ile yapılan çalışmada ergenlerde çevrimiçi mağduriyetin geçmiş yıl ve yaşam boyu oranları ve çevrimdışı mağduriyet, travma semptomları ve suç işleme ile ilişkilerini incelenmiştir. Çalışmada çocukların %6'sı bir yıl içerisinde, %9'u ise yaşam boyu çevrimiçi mağduriyet yaşadıklarını bildirmişlerdir. Bu bir yıl içerisinde çevrimiçi mağduriyetini bildiren çocukların neredeyse tamamının (%96) aynı dönemde çevrimdışı mağduriyet yaşadıklarını bildirdikleri, Çevrimiçi mağduriyetle en güçlü şekilde ilişkilendirilen çevrimdışı mağduriyetlerin sırasıyla cinsel istismar (örneğin cinsel taciz, teşhir, tecavüz) ve psikolojik ve duygusal istismar olduğu ve bu mağdurların ayrıca yüksek oranda travma semptomatolojisi, suç işleme ve yaşam zorluğu bildirmişlerdir(27). Farklı bir çalışmada da çevrimiçi çocuk cinsel istismarı mağdurlarının depresyon, kendini suçlama, kendine zarar verme davranışı, okulda sorunlar, kaygı ve uyku güçlüğü yaşadığı bulunmuştur (28). İstismarın önlenmesinde sağlıklı aile ilişkileri ve çocuğun yaş ve gelişim dönemine yönelik uygun tutum ve davranışlar ile disiplin ve denetimin yeri oldukça önemlidir. Cinsel istismar mağduru çocukların aile özelliklerine bakıldığında parçalanmış aile yapısına sahip, düşük eğitim seviyesi, düşük ekonomik gelir ve çatışmalı - sağlıklı aile ilişkilerinin olduğu, çocuğa yönelik uygun tutum ve davranışların sergilenmediği, aile üyelerinde bulunan ruhsal sorunların olabildiği görülmektedir (13,14,16). Ayrıca annenin çocuğun istismarını önlemede kritik bir rolünün olduğu, annenin çocuğuyla arasında duygusal mesafe olması, annenin hasta olması ve çocuğu ile yetersiz iletişim içerisinde olup onu denetlememesinin çocuğun istismarı açısından risk oluşturabildiği belirtilmektedir (29). Olgumuzda da A.'nın anne ve babasının çocuğun ergenlik dönemine gelen dönemde sık sık tartıştıkları, babanın iflas ettiği, buna bağlı olarak ekonomik sorunlar yaşadıkları, yine babanın ruhsal sorun yaşadığı, bunun sonucunda babanın evi terk ettiği, annenin kendi sağlık

sorunu ile ilgilendiği, kızıyla sağlıklı iletişim ve duygusal yakınlık kurmadığı, çocuğun bu riskli dönemde sürekli odasında telefon ile vakit geçirdiği, denetiminin sağlıklı yerine getirilemediği bilgileri edinilmiştir.

Çocukların istismarı söyleyememelerinin en büyük nedeni istismar edenin tehdit etmesi, utanç duyması ve sonrasında dışlanacağını düşünmesi, istismarı paylaşması neticesinde bu süreçten failin yerine kendilerinin suçlanacağı ve zarar göreceğine ilişkin duygu ve düşünceleridir. İstismarın açıklanmasını engelleyen bu nedenlerden ötürü istismar olayı ya hiç anlatılmamakta ya da üzerinden oldukça süre geçtikten sonra söylenebilmektedir. İstismarın açıklanmasının gecikmesi durumda ise çocuk hem daha fazla istismara uğrayabilmekte hem de istismara bağlı ortaya çıkan ruhsal etkileri daha derinden yaşamaktadır (30,5) A.'da ilk istismarı yaşadığı süreçte bunu ailesi ile paylaşmayı çok aklından geçirdiğini ancak kendisinin suçlanacağı ve ailesinin kendisine zarar vereceğini düşündüğü için bu durumu açıklayamadığını söylemiştir.

İstismar sonrasında bu olayın etkisinden kurtulamayan çocuklarda meydana gelen ruhsal çöküntü bireyde insanlara güvensizlik veya onlara aşırı bağımlı tutumlar, öfke, düşmanlık ve güçsüzlük duygularının ortaya çıkmasına neden olduğu, bu güçsüzlüğün yarattığı öfkenin bazen kendine yönelerek saldırganlık ve intihar girişimlerine neden olabilmektedir (29). A.'nın istismar olayları sonrasında uyku ve iştah düzeninin bozulduğu, ani öfke patlamalarının olduğu, basit şeylere aşırı tepki vermeye başladığı, okula gitmek istemediği, içe kapandığı, sürekli odasında vakit geçirdiği, istismar olayı ile ilgili kendisini suçladığını ve bu suçluluk düşüncesi ile de baş edemediği için kendi yaşamını sona erdirmeyi düşündüğünü ve bunun için de suisid girişimde bulunduğunu söylemiştir.

Alkol ve maddenin cinsel istismarı kolaylaştırıcı etkisi olduğunu ortaya koyan pek çok çalışma bulunmaktadır. Alkol ve alkol ile birlikte kullanılan diğer psikotrop

maddeler ve uyuşturucular bireyin davranışlarında değişme ve bozulma, yanıt ve karar verme yeteneğinde azalma, yargı ve kontrol kaybı, algı ve farkındalığının azalması, görsel ve işitsel ayırma bozukluk, rıza gösterme yeteneğinde karmaşa, hafıza kaybı ve bilinç kaybına sebep olması neticesinde kişiyi etkisiz hale getirerek istismara karşı koymasını engellemekte, faili de özellikle cinsel suçları işlemekte cesaretlendirebilmektedir (31,32). A., B. ile buluştuklarında alkol kullandığını ve sonrasında kendisine verilen sigaranın kendisini daha da kötü hissettirdiğini, daha sonra konuştuklarında B.'nin kendisine sigarada uyuşturucu madde olduğunu söylediğini ifade etmiştir.

Olgudaki ergenin bireysel ve ailesel özelliklerinin onu istismar mağduru olmasına hazırlayan özellikler, süreçler ve sonrasında yaşamış olduğu sorunlar yukarıda da ayrıntılı olarak değinildiği üzere alan yazında yapılan benzer pek çok çalışmada da ayrıca ortaya konulmuştur.

SONUÇ

İstismar olayından en çok etkilenen kişiler şüphesiz bu olayın mağduru olan çocuklardır. Kendini suçlama, damgalanma, izole edilme, başkaları tarafından suçlanma gibi durumlar bireyin fiziksel, ruhsal ve sosyal sağlığını olumsuz etkilemekte bunların sonucunda kendine zarar verme ve suisid girişimde bulunmaya varana kadar pek çok sorunlu davranış geliştirmektedir. Bu nedenle multidisipliner bir yaklaşım ile ilgili kurumların sorumluluk alanlarına göre çocuk ve aile için bir müdahale planı oluşturularak bireysel ve ailesel düzeyde rehabilitasyon çalışmalarının yapılması önemlidir.

Uluslararası ve ulusal alanda yapılan istatistikî çalışmalara bakıldığında istismar mağduru olan çocukların sayılarında yıllara göre ciddi artışların olduğu görülmektedir. Ayrıca çocukların da yoğun olarak kullandığı teknolojik ürünlerin hayatımıza girmesi ve ebeveynlerin çocukları üzerinde yeterince denetim sağlayamaması gibi durumlar

çocukların en güvende hissettikleri evlerinde dahi güvende olmadıklarını ortaya koymaktadır. Çocukların bu risklerden korunması için ilgili kamu kurum ve kuruluşları ile sivil toplum kuruluşlarının yerel, ulusal ve uluslararası çapta çalışmalar ve müdahale programları yapmasına rağmen bu sorunun yeterince önüne geçilemediği görülmektedir. Bu sorunun önüne geçilememesinde yapılan düzenleme ve programların toplumun tüm kesimine ulaştırılmadığı, bu konunun önemi hususlarında toplumda bilinçli farkındalığın oluşturulmadığı ve faillerin bir şekilde güncel önlemleri aşabildikleri düşüncesini akla getirmektedir. Teknolojik araçlar ve internet üzerinden meydana gelen risklerin ve mağdur çocukların sayısının tüm Dünya'da artması artık ülkeleri daha radikal kararlar almaya zorlamaktadır. Avustralya meclisinde alınan kararla 16 yaşından küçük çocukların Facebook, TikTok, Snapchat, Reddit, Instagram ve X'in de aralarında bulunduğu sosyal medya uygulamalarının kullanmaları yasaklanmış olup sosyal medya platformlarının bu yasağa uymamaları halinde 50 milyon Avustralya doları ceza ödemeleri yönünde karar yasalaşmıştır (33,34). Ancak tüm yasaklara rağmen sistemsel açıkların olması, ebeveyn denetiminin zayıf olması ve çocukların bu yasakların neden uygulamada olduğuna yönelik farkındalıklarının olmaması-yeterince gelişmemesi gibi durumların çocukların bu yasakları da bir şekilde aşabileceği düşüncesini akla getirmektedir.

İstismar mağduru çocuklar ile yapılan görüşmelerde çevirim içi istismar olayı yada riskli durumlar ile ilgili daha çok bu kişileri engelledikleri, ebeveynlerine söylemek yerine kendi yöntemleri ile bu durumla baş etmeye çalıştıkları ya da istismardan çok sonra olayın ortaya çıkması ya da kendilerinin olayı açıklaması sonrasında adli birimlere şikayetçi oldukları, bilişim sisteminden faillerin tespit edilmediği bilgileri edinilmiştir.⁸(Çıkman vd., 2017).Bu durum çocukların başlarına kötü bir şey gelmeyeceği, ebeveynleriyle paylaşması durumunda ise daha çok kendilerinin suçlanacağı ve teknolojik

ürün kullanılmalarının engellenebileceği durumlarıyla karşılaşabilecekleri için dijital ortamdaki riskleri ebeveynlerinden destek almak yerine kendi başlarına çözüm bulma arayışında oldukları düşüncesini akla getirmektedir. Bu nedenle çocukların biyo-psiko-sosyal gelişimini olumsuz olarak etkileyen bu durumlardan korunması amacıyla kullanmakta olduğu cihazlarda yüksek güvenlik düzeyine sahip uygulama ve donanımların geliştirilmesi, ayrıca istismarcının da kişiye ulaşabilmesini engelleyecek, istismarcıyı tespit edecek bilişim temelli erken uyarı sisteminin de bir an önce geliştirilerek hayata geçirilmesi önem arz etmektedir.

Cinsel istismar açısından zihinsel engelli bireyler diğer çocuklara nazaran riskleri algılama konusunda daha yetersiz kapasiteye sahip olduklarından bu çocukların dijital ürün kullanması durumunda karşılaşabilecekleri riskler ve onların bu risklerden nasıl korunacağı konusunda hem çocuklara hem de ebeveynlerine gerekli eğitimler verilerek ebeveynlerin daha dikkatli olmalarının ve etkin denetim mekanizması kurmalarının sağlanması gerekmektedir. Bu çocuklara internet erişimi sağlayan GSM firmalarının zihinsel engeli olan bireylerin karşılaşabileceği risklere ilişkin ekstra güvenlik sistemi sağlamaları gerekmektedir.

Cinsel istismar mağduru olma durumunun kaotik aile yapısına sahip ailelerde daha fazla olduğundan bu ailelerde yaşayan çocukların tespit edilerek yakın takibe alınması oldukça önemlidir. Çocukların hayatlarının vazgeçilmezi olan dijital araçları güvenli kullanmaları amacıyla onların karşılaşabilecekleri riskli durumlarda ne yapmaları gerektiğini sık sık hatırlatmak gereklidir. Bu kapsamda okullarda sadece tek seferlik verilen seminer dışında tüm sınıf öğretmenlerinin kapsamlı eğitimden geçirilerek bunun riskleri ve korunma yolları konularında çocuklara ve ebeveynlerine düzenli olarak eğitim vermelerinin ve onlarla örnek olgular üzerinden değerlendirme yapmalarının sağlanması oldukça önemlidir. Ayrıca çevirim içi istismar

fiziksel ortama da taşındığından çocuğun okula gelmediği ya da okula gelip ders arasında okuldan ayrıldığı fark edildiği anda hemen ailesi ile iletişime geçilerek çocuğun okulda olmadığı bilgisi verilerek fiziksel ortamda cinsel istismara uğraması riskinin önüne geçilmesi de ayrıca önem arz etmektedir. Çocuktaki var olan sorunu gözlemlemekte en etkili kurum ailesinden sonra şüphesiz onun her gün devam ettiği okuludur. Türkiye’de cinsel istismarı önlemeye yönelik çeşitli kurum ve kuruluşlar tarafından çalışmalar yapılmakla birlikte, istismarı önlemeye yönelik geliştirilmiş standart bir önleme programı bulunmamaktadır (35).

Çocuk istismarının önlenmesi kapsamında yasal mevzuat dışında pek çok uygulama bulunmaktadır, istismara yönelik farkındalık ve istismardan korunmak için verilecek olan eğitimi içeren bu uygulamaların yerine getirileceği en uygun ortamdan birisi de okullardır. Okul tabanlı çocuk istismarını önleme programları genellikle çocukların çocuk istismarı hakkındaki bilgilerini artırmaya ve/veya çocuklara koruyucu beceriler öğretmeye odaklanır, böylece çocuk istismarı riski azaltılır. Araştırmalar, gençlerin okul tabanlı çocuk istismarı önleme programlarını çocuk istismarını ve ihmalini önlemenin en önemli stratejilerinden biri olarak gördüğünü göstermiştir. Ayrıca bu program ile riskli durumları tanımak ve öz saygısını, sosyal-duygusal becerilerini artırmak, çocuk istismarıyla ilgili bilgileri teşvik etmek, istismara yönelik tehdit edici durumlardan nasıl kaçacaklarını ve yardım bulacaklarını öğretmek ve kendilerini sorumlu hissettikleri istismar olaylarından asla kendilerinin sorumlu olmadığını öğretmen okul tabanlı programların en önemli bileşenleridir (36). Ülkemiz okullarında da bu tür bir kanıta dayalı programın geliştirilerek çocukların yaş ve gelişimine uygun bir biçimde uygulanması riskin azaltılarak çocukların istismardan korunmasını sağlayabilecektir.

Okullardaki rehberlik servisi genellikle akademik ve öğrenci odaklı sorunlar üzerine yoğunlaşmaktadır. Oysa

okul sosyal hizmeti, eğitim-öğretim sürecindeki tüm öğrencileri çevresi ile birlikte değerlendirmeye alarak öğrencilerin karşılaştıkları veya karşılaşılabilecek sorunları daha kapsamlı ve aile odaklı yaklaşımla çözme amacındadır (37). Bu kapsamda dünya’da gelişmiş ülkelerde uygulanmakta olan okul sosyal hizmet uygulamasının Türkiye’de bir an önce uygulamaya geçirilmesi önem arz etmektedir.

Korunma ihtiyacı olan çocukların tespiti ve değerlendirilmesi kapsamında en etkin kurum ASHB’dir. ASHB’nin taşra teşkilatında neredeyse her ilçede Sosyal Hizmet Merkezleri bulunmaktadır. Ulusal bir eylem planı ile bu merkezlerde bulunan eğitim ve danışmanlık birimindeki meslek elemanları tarafından dezavantajlı çocuk ve ailelerine, çocukların çevirim içi ortamda her türlü riskten korunmalarının sağlanması için belirli aralıklarla bilgilendirici ve eğitici faaliyetler yapılması önem arz etmektedir.

Cinsel istismara maruz kalanlar üzerinde yapılan çalışmalarda bir takım bireysel ve ailesel risk faktörleri bulunmasına ve bu açıdan dezavantajlı konumda olanların daha çok bu olaya maruz kaldıkları bilinmesine rağmen bu olgu tüm bireyleri etkileyen toplumsal bir sorundur. Bu konuda medyanın etkisi yadsınamaz ancak yazılı ve görsel medya’da istismarın önlenmesi kapsamında birey ve toplumun bilinçlenmesine yönelik içeriklerden daha çok istismar eden ve edilen bireylerin durumlarına ilişkin haber değeri taşıyan ve izleyici oranlarını artıracak içerikler haber yapılmakta ve tartışılmakta, bu durum ise toplumun bilinçlenmesinden ziyade çaresizlik ve korku duyguları yaşanmasına neden olmaktadır. Bu kapsamda toplum üzerinde olumsuz etki oluşturan bu programların engellenerek gerek fiziki ortamlarda gerekse de teknolojik araçlar ve internet aracılığıyla yapılan istismarın önlenmesi hususlarında hazırlanacak içeriklerin ulusal eylem politikası geliştirilerek kamu spotlarıyla yayınlanması

birey ve toplumların bilinçlenmesi ve farkındalığının artırılmasına katkı sağlayacağını düşündürmektedir.

Bildirimler

Çalışma hakkında aileye bilgi verilmiş ve Olgu makalesi yapılabilmesi için “Bilgilendirilmiş Onam Formu” okunarak 17.09.2024 tarihinde karşılıklı imzalanmıştır.

Çıkar çatışması

Bu çalışmada herhangi bir potansiyel çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Finansal destek

Makale için herhangi bir kurumdan destek alınmamıştır.

KAYNAKLAR

1. TUİK (2022). Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması, 2022.
2. Bayzan Ş, Yıldırım Ö, Karakuş T, Kurşun E, Turgut YE, Aslan A. Türkiye’deki Çocukların İnternet Kullanım Alışkanlıkları ve Dijital Okuryazarlık Becerileri Üzerine Bir Araştırma. Korkut Ata Türkiyat Araştırmaları Dergisi. 2023;(13):1331-64. doi:10.51531/korkutataturkiyat.1376739
3. DSÖ 2022, Child Maltreatment, <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>. Erişimtarihi, 10.10.2024
4. Dağlı T, İnancı MA. Üniversiteler için hastane temelli çocuk koruma merkezleri el kitabı. Ankara: Fersa Ofset Matbaacılık; 2010.
5. Koyuncuoğlu A, Koyuncuoğlu D. Çocukluk çağı cinsel istismarın akut ve kronik etkileri. Spr Ed Child. 2023;3(2):21–29. doi:10.5505/sec.2023.76476
6. Öztürk E, Derin G. Dijital ebeveynlik ve dijital istismar. Kongre bildirisi, VIII. Uluslararası TURKCESS Eğitim ve Sosyal Bilimler Kongresi; 2022 Temmuz 20-23; Hatay.
7. Sanal Özcan Y. Sanal ortamda çocuk cinsel istismarı ve diğer siber tehlikeler. In: Satan A, Ermağan Çağlar E, editors. Çocuk istismarını anlamak: Tanı, yöntem ve uygulama. Ankara: Nobel Yayınları; 2007. p.157–204.
8. Çıkman B, Salman Ö, Çalışkan D. ADI: MERAKLI, SOYADI: ÇOCUK, DURUM: “ÇEVİRİMİÇİ”, SONUÇ: “GROOMING”, “İNTERNETTE ÇOCUK İSTİSMARI”. Güncel Pediatri. 2017;15(3):87–97. doi:10.4274/jcp.2017.0030
9. Fırat S. Cinsel istismara yol açan dijital kaynaklı eylemler: Siber uşaklaştırma. The Bulletin of Legal Medicine. 2023;28(3):307–314. doi:10.17986/blm.1675
10. UNODC (2015), Study on the Effects of New Information Technologies on the Abuse and Exploitation of Children, United Nations Office On Drugs And Crime ,Vienna, United Nations, New York, 2015 Erişim Adresi: <https://www.unodc.org>

- [org/documents/Cybercrime/Study_on_the_Effects.pdf](https://www.unicef.org/documents/Cybercrime/Study_on_the_Effects.pdf)
11. UNİCEF (2020) Action to end childsexualabuseandexploitation, Publishedby UNICEF Child Protection Section Programme Division 3 United Nations Plaza New York, NY 10017 Email: childprotection@unicef.org Website: www.unicef.org © United Nations Children'sFund (UNICEF) December 2020.
 12. Özçalık CK, Atakoğlu R. Çevrimiçi çocuk cinsel istismarı: Yaygınlık, mağdur ve suçlu özellikleri. *J Psy Nurs*. 2021;12(1):76–81. doi:10.14744/phd.2020.3064
 13. Asil H, Özdemir Ç. Çocuk istismarına kapsamlı bir ve uygun stratejilerin modellenmesi. *Çocuk İstismarına Kapsamlı Bir Bakış*. ProChild Projesi, Kayseri 2020.
 14. Yam FC. Çocuk cinsel istismarına yönelik müdahale basamakları ve işlevlerinin kuramsal olarak incelenmesi. *Çocuk ve Gelişim Dergisi*. 2020;3(5):61–77. doi:10.36731/cg.636351
 15. Sullivan PM, Knutson JF. Maltreatment and disabilities: A population-based epidemiological study. *Child Abuse Negl*. 2000;24(10):1257–1273. doi:10.1016/s0145-2134(00)00190-3 [PMC+2scilit.net+2](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/11511111/)
 16. Karataş Z. Çocukların istismarına neden olan risk faktörleri ve önleyici çalışmalar. In: Ertürk A, editor. Yetim ve Kimsesiz Çocuklar Sempozyumu Bildiriler Kitabı. İstanbul: İstanbul University Press; 2023.
 17. Bulut B, Kar H, Gamsız Bilgin N, Dokgöz H. Çevrimiçi cinsel şiddet. *Adli Tıp Bülteni*. 2023;28(2):127–134. doi:10.17986/blm.1645
 18. Üstündağ A. Çocukların sosyal medya, akıllı telefon ve oyun bağımlılığı arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Bağımlılık Dergisi*. 2022;23(3):316–326. doi:10.51982/bagimli.1004767
 19. Zatalini A. Social media and the risk of sexual abuse against teens. *J Penedikid Sosiol Humaniora*. 2024;15(1):425–430. doi:10.26418/j-psh.v15i1.79830
 20. Collings SJ. Defining and delimiting grooming in child sexual exploitation. *Child Abuse Res S Afr*. 2020;21(1):1–9. doi:10.10520/EJC-1d473f7b39
 21. Pollack D, MacIver A. Understanding sexual grooming in child abuse cases. *Child Law Pract*. 2015;34:161–168.
 22. Walsh K, Mathews B, Parvin K, Smith R, Burton M, Nicholas M, Napier S, Cubitt T, Erskine H, Thomas HJ, Finkelhor D, Higgins DJ, Scott JG, Flynn A, Noll J, Malacova E, Le H, Tran N. Prevalence and characteristics of online child sexual victimization: Findings from the Australian Child Maltreatment Study. *Child Abuse Negl*. 2025;160:107186. doi:10.1016/j.chiabu.2024.107186.
 23. Yektaş Ç, Tufan AE, Büken B, Çetin NY, Yazıcı M. Cinsel istismar mağduru çocuk ve ergenlerde istismar ve istismarcıya ilişkin özelliklerin ve psikopatoloji ile ilişkili risk etkenlerinin değerlendirilmesi. *Anadolu Psikiyatri Derg*. 2018;19(5):501–508. doi:10.5455/apd.291908
 24. Metin Ö, Toros F, Karcı CK. Cinsel istismara uğramış çocuk ve ergenlerde cinsiyet ve yaşa ilişkin farklılıklar: Psikopatoloji öngörücüleri. *Klin Psikiyatri Derg*. 2021;24:86–98. doi:10.5505/kpd.2020.82335
 25. Odacı H, Türkkan T. Cinsel istismar şüphesi bulunan çocukla görüşme: Öğretmenler ve okul psikolojik danışmanları nasıl davranmalı ve neler yapmalı? *Türk Eğitim Bilimleri Derg*. 2021;19(1):685–706. doi:10.37217/tebd.699740
 26. Şen ADY, Çarman KB. Engelli çocukların ihmali ve istismarı. *Çocuk ve Medeniyet Derg*. 2022;7(13):127–138. doi:10.47646/CMD.2022.280
 27. Mitchell KJ, Finkelhor D, Wolak J, Ybarra ML, Turner H. Youth internet victimization in a broader victimization context. *J Adolesc Health*. 2011;48(2):128–134. doi:10.1016/j.jadohealth.2010.06.020 [Inovatif Halk Sağlığı](https://doi.org/10.1016/j.jadohealth.2010.06.020)
 28. Finch A, Ryckman LF, Guerra C. Strategies to prevent online sexual abuse of children: A systematic review of the literature protocol. *Soc Sci Protocols*. 2020;3:1–7. doi:10.7565/ssp.2020.2808
 29. Öztürk AB. Çocuğun cinsel istismarı ve aileyle çalışma. *Toplum ve Sosyal Hizmet*. 2009;20(2):89–98
 30. Aktay M. İstismar ve ihmâlin çocuk üzerindeki etkileri ve tedavisi. *Gelişim ve Psikoloji Derg*. 2020;1(2):169–184.
 31. Mutlu E, Aşıcıoğlu F. Uyuşturucu madde etkisi altındaki mağdurların uğradığı cinsel saldırılar: Olgu serisi. *Osmangazi Tıp Derg*. 2019;41(1):95–101. doi:10.20515/otd.455395
 32. Fırat S, Erk MA. Sinsice işlenen bir suç: Madde ile kolaylaştırılmış cinsel saldırılar ve fail tipolojisi. *Adli Tıp Bülteni*. 2019;24(2):141–147. doi:10.17986/blm.2019250175
 33. <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/avustralya-16-yas-altina-yonelik-sosyal-medya-yasagini-tartisiyor/3406026>. Erişim Tarihi: 19.01.2025
 34. <https://www.bbc.com/turkce/articles/czj7m2g4m3o>. Erişim Tarihi: 19.01.2025
 35. Demircioğlu H, Işık E. Çocuk cinsel istismarını önlemeye yönelik geliştirilen okul temelli programlar ve etkililikleri. *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019;1(1):32–51.
 36. Gubbels J, Assink M, Prinzie P, van der Put CE. What works in school-based programs for child abuse prevention? The perspectives of young child abuse survivors. *Soc Sci (Basel)*. 2021;10(10):404. doi:10.3390/socsci10100404
 37. Reçber B. Türkiye’de okul sosyal hizmetinin konumu ve gerekliliği. *TESAM Akademi Dergisi*. 2020;7(1):11–36. doi:10.30626/tesamakademi.695730